

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Lørenskog kirke 30. juli 2017

Matteus 6,19-24

PREKEN

IN GOD WE TRUST?

Av verdens nesten 2000 milliardærer bor over 500 i USA. Ny mann på toppen av lista for noen dager siden er Amazon-grunder Jeff Bezos som er god for over 90 milliarder dollar, ca 715 milliarder kroner. Han passerte da Microsofts Bill Gates som har ligget på topp i mange år. Hvorfor? Fordi aksjeverdien på Amazon gjorde et hopp på 15 dollar over natta, mens Microsoft sank litt. Så det kan fort endre seg tilbake til Bill Gates.

Her har jeg med en dollar, eller en quarter dollar. Klarer du å skaffe deg mange sånne blir du rik. Og blir du rik der disse pengene brukes, i USA, så kan du bli hva som helst nesten. F eks president. Alle de moderne presidentene og i hvert fall Donald

Trump hadde aldri blitt president uten alle pengene sine. Og vet dere hva som står på dollaren i USA? In God we trust. Hva tror dere – stemmer det? Stoler Bezon, Gates, Trump på Gud? Eller på dollar? Er det en sterk trosbekjennelse av tillit til Gud, eller en hyklersk selvmotsigelse? Eller er det begge deler – vi stoler på Gud og dollar – og går det an med helgardering?

HVOR ER MIN SKATT?

Prekenteeksten er fra Bergprekenen, den mest kjente talen til Jesus. Her gir Jesus oss noen av de mest radikale utfordringene i å leve etter Guds vilje. Vi har vel alle hørt om å elske sine fiender ved å vende det andre kinnet til når man blir slått. Og midt i Bergprekenen kommer dagens prekenteekst Matteus 6,19-24:

”Dere skal ikke samle dere skatter på jorden, hvor møll og mark ødelegger, og hvor tyver bryter inn og stjeler. Men dere skal samle dere skatter i himmelen, hvor verken møll eller mark ødelegger og tyver ikke bryter inn og stjeler. For der skatten din er, vil også hjertet ditt være.

Øyet er kroppens lampe. Om øyet ditt er klart, er det fordi kroppen er fylt av lys. Men om øyet ditt er sykt, er det fordi kroppen er fylt av mørke. Er nå lyset i deg mørket, hvor dypt blir ikke da mørket! Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon.”

Det første poenget om ikke å samle seg skatter på jorden men i himmelen, er enkelt, talende, og godt. Vi er jo enig egentlig, at skatter på jorden, materielle ting og tang, ikke er så viktig som de immaterielle eller myke verdiene. Hva salgs hjem tror dere Elea Johanne og Mikael vil ha hvis de måtte velge mellom alt mulig av klær, leker, mobil og nettbrett, reiser – eller kjærlighet, omsorg, tid, nærvær og godhet? Hva kan de virkelig ikke vokse opp uten? Og hva ønsker vi at våre kjære skal si om oss når vi kanskje i denne kirken skal begraves en gang? Han hadde mye penger og kjøpte masse ting til oss, men vi så han jo aldri. Eller, han smilte alltid til oss og hadde alltid tid for oss.

Øyet er kroppens lampe, sier Jesus videre. Tanken er at det kroppen og vårt indre er fylt av, det lyser ut av øynene våre.

Det er faktisk sånn at observasjon av iris, regnbuehinnen i øyet til mennesker, brukes for å avklare sykdomsbildet, mest innen alternativ medisin men også av mange leger. I følge teorien i irisdiagnostikken skal alle kroppsdeler og organer være representert i øyets iris, og evt skader eller mangler kunne avleses der. Det er jo en velkjent og allmenn erfaring at øynene forteller mye, ja, avslører mye. ”Se meg i øynene!”, sies ikke uten grunn når vi vil vite sannheten. Vi kan kle oss, gre oss, gjøre oss til, men øynene forteller sannheten. Solbriller er kult, men det skaper en avstand, mennesker blir vanskelige å lese. For øynene er kroppens lampe. Her sees tristhet og tårer, her stråler gleden i gjennom, her slås blikket ned i skyldfølelse og skam, her gnistrer sinnet, her skuler mistenksomhet og misunnelse, og her lyser godhet og varme. Er blikket tomt, er det levende, er blikket grådig, er det fylt av omsorg? Øynene er kroppens lampe og i dem skinner det igjennom hva som fyller vårt indre. Hva som fyller meg og bor i meg,

og hvor jeg har min skatt. Så da er vi tilbake til hvor har jeg min skatt?

GUD ELLER MAMMON

La meg si med en gang at bibelen og Jesus ikke forkynner et liv i askese og fattigdom som noe ideal. Et godt liv med god økonomi sees vel så mye som en velsignelse. Vi trenger alle penger. De aller fleste av oss liker penger og ting. Vi blir glade når vi får igjen på skatten og henger med nebbet når det blir restskatt. I seg selv er penger ikke noe vondt. Tenk på alt det gode vi kan gjøre med penger! Men det som egentlig er en velsignelse og en god mulighet kan bli til en forbannelse i egoistiske og kyniske hender. Penger har en forførende makt. Penger korrumpierer og undergraver sannheten. I dag bestilles og betales forskning og statistikk for å få frem et ønsket og bestilt resultat. Sannheten lider. Hvor mye i media som er betalt og styrt av folk med penger, er ikke godt å si, men at penger stadig trumfer sannheten er jeg redd for. Og hva er det som styrer når Norge er tause når fredsprisvinner Liu Xiaobo dør som politisk fange?

Er det ikke penger? Og er det ikke sannheten som taper?

Forskjellene øker i Norge og verden. De rike blir rikere og de fattige fattigere. Markedet gjør at fattige i Asia, ofte barn, jobber for lønn som de faktisk ikke kan overleve på slik at vi rike kan kjøpe varer langt ut over det vi trenger så billig som mulig. Vinner krav frem om bedre lønn flyttes fabrikkene til noen som er mer desperat etter arbeid, og prisene presses ned langt under hva som kan leves for. Alle ser jo at dette er galt, urettferdig. Men vi tar alle del i dette og er medskyldige, og det er veldig vanskelig å gjøre noe med det. Fordi mammon, den djevlelske og korrumpierende pengemakten, er på ferde.

Når Jesus sier vi ikke kan tjene to herrer så må det forklares litt. Tjene er ikke som å ha to arbeidsgivere slik en del har i dag. Ordet tjene betyr egentlig å være slave for, og i romersk rett hadde en herre full råderett og absolutt makt over en slave i liv og død. Og da nytter det ikke med to herrer. Man må velge.

Mammon var i utgangspunktet et arameisk ord for rikdom. Men det har etablert seg som et begrep for den forførende, grådige og urettferdige rikdommen. Og det blir full kræsj. Gud og mammon vil helt forskjellige ting: Den forførende grådige mammon sier, mens han lukker hånda: My precious dollar. Den som har Gud til herre må åpne hånda og si: Gud til ære og mennesker til gavn. Motsatsen til Gud og uforenlig med han er, ikke penger, men kjærlighet til penger, og det er det som kalles mammon. Penger blir viktigere enn Gud og mine medmennesker.

Ut av øynene dine og mine vil det gjennom livet lyse frem og kunne leses hva som bor i oss, i vårt hjerte. Og hvor vår skatt er, er vårt hjerte. Så hva er din skatt her i livet? Like greit å ransake oss selv og bli klar over det. For det lyser ut av oss for de rundt oss.

Hva skal vi så si om det som står på dollaren, ”in God we trust”? Stoler folk som bruker dollaren på Gud eller dollar? Det kommer an på hvem som holder den, og hvordan man holder den.

For når vi står med et barn i hendene, når vi selv skal legges i grav så er det ikke dollaren som kan hjelpe oss. Men Gud. Og han er nådig, barmhjertig og kjærlighet. Det er ikke Mammon. Han er nådeløs og ubarmhjertig. Han gjør med oss som fortjent og bryr seg katta om rettferdighet. Hans lag vil jeg ikke være på. Jeg vil være på Guds lag med Jesus som Herre, og åpne hendene mine og dele. Men jeg strever med å holde meg der, og har lett for å sette min lit til penger og bli mer glad i det enn Gud og mennesker. Men takk og lov, Gud gjør ikke med oss som fortjent. Han tilgir og viser nåde. Også når vi stadig blir fanget av pengene. Amazing, rett og slett.